Ketabton.com

وړانګه

يوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندې
بيا پېړه په ځای ولاړ وي
او تيري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF ARIC
Established 1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحيم

په وياړ

د هغه ټولو مړيالو
چې د بنیادمو د ښتونو ځنې
تېځندي د پښتو خولاني او د -
لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا
رنګ آدمزاد خپل قجير قامت
ته ورځکوي اوژوندنور
غوځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ښوګ يې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربدل[1] شي

ځان په ښنس ولې ليکه[2] کړي
چې په ښتوکي اوډه ېدي شي

څه په سر آسمانونې يې
که آسمان ځمکه کېدي شي

په مټ څه لره سره په ده
چې په مټ غرغونيدي شي

په خرډک[3] دي ولې سود[4] شي
چې په خېز نښتريدي شي

د پړو[5] تل[6] ته ولې پېلي[7]
له برياليو چې ملېدي[8] شي

د بازاډاره هنر دي نه ده
که نه يې چيتي بازيدي شي

ليت او لارچې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدي شي

۱- نوربدل = بدلېدل، ۲- ليکه = حساب، ۳- خرډک = يو بوټی، ۴- سود = مطمئن
۵- پړه = ماتې خوړل، ۶- تل = ډله جمعيت، ۷- پلتل = يوځای کېدل، ۸- ملتل = ملګېدل

که سواره لوی فرعونان دي
که کلیم(ع) شي کوونکی شي
د بری لاري بند نه دي
که له سر څوک تیریدی شي

لوی کتاب د میړنیکارانو
ګډ په وینه کې د خانانو
بیا د ختو کوکوشتان ټول
الوتونکی باتورانو

د کلیم دودونه خپل کا
رانسکوره زورجهان کا
پر بیا سلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

هغه څوک چې میړه خپل دی
تینګ په ننګ او په خپل خپل[2] دي
د زمرو مارې[3] یې ژوند دی
چې د شنو زمرو د سیل دی

۱- نتلی = ناتار شوی، ۲- خپل = هوډ، ۳- مارې = ښکار.

ترمې وينې دی سکروټې

ترمې وينې هم رامبېل[1] دی

د خپل تنګ دې پاتې شوي

په کولنډه[2] دی که په بنګېل دي

رشي ښنکه بې کوندې[3] شي

چې ښانګې[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبیب به دې ښنګ روغ کړي

چې يې چارې د شاخېل[6] دي

چې د دروزې[7] يې تښې وي

په وينو پراته غلبېل دي

چې جامه يې کاسېرې[8] وي

څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګې[10] وروستې ده

مشرې که په چارخويل[11] دي

۱- رامبېل = يوګل، ۲- کولنډه = کټڅه چې دغوبې، ښاروي ښټ ته يې اچوي چې دآزاد ګرځېدو نه يې منع وساتي، ۳- کوندې = کامې ګټې - خلپل، ٤- ښانګې = درې غابې ٥- رشپېل = چې دغلې رشی پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خېل کوي يعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغمو دندې - تيلې، ۸- کاسېرې = بدلمنې ۹- چېل = پړوني، ۱۰- انګې = يوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی ،

۱۱- چارخويل = قرقره

نه د دین، نه د سا(۱) دین دي
خوار متازه د سوئیل(۲) دي
شاید بیا خلیل زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چي
کلیمي ته یي اړتیا ده

د جهان د سمام(۳) پېټي
وړي تندي باندي مېړونه
د ملخي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چي "زړه یم" نه کړي
خوشي پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولی ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیع

په جرګو او مرکو کې
بلالي[1] هغه بانګونه
چې د دوی خبرې د خدای کور کې
دي هغه د ښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړي وړه وي
د ننګيال په مټ، په توره
د لته اړ د ښتن کړه وي
خولي ماتې په فرعون کړي
د ننګيال د مزري زړه وي
تورخنګلونه خوندي وي[2]
حق ننګي يې غړين کړه[3] وي
ساه يې واچوي جوش[4] کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
د ناحق وړه[5] نتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورخنګلي = باطل کاره، ۳- غرين کړه = قلا- سنګر
۴- جوش = تنه، ۵- وړه = بريالي.

د ګیدړه په اوړو نه شي
چې په غړمب د ښتو زمرو شي
په تسپو مو سلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بو دېږي
چې په وینو په خولو شي
چې د باز شوغي ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګیالي یې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاریخ بهیر کړولی
کله څوک بې هو ډیالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لینګو شي
د ژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي
د ځیرک مېړانه کله
له درست کلي د ړندو شي

۱- منښته = زیات نوټونوته د وړو دپاره په ځان خومنل، ۲- نارام = ناغیږ- نا راست .

چې رنځور باوېړې[1] وکړي

پوچې هیلې د دارو شي

آدم وګوره ای مار کسه!

کله بې سود په کوکو شي

د څانګو د کوچنی نمرې[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روڼاوې وي

روڼ په شنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوښي اتې دی

راسورې[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حرځې په سیپارو شي

چې له مال خبره واوړي

پت په سربندي پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سرې سرې باله شي

۱- باویړې = بابېړې = د نارو غی بیا تاندېدل، ۲- نمرې = جامې، ۳- اورکی = اوربلکی
۴- راسورې کېدل = راکرځېدل - راخلاصېدل - راختل.

لوښتي نه تلي صبا څوک
هم يو «زه يم» به تاله شي
ښکلې هغه چې ښيوه[1] يې
يو د «زه يم» په پساله شي
زه يم هر کله ځلمی دی
دې وجود چې زوړ ځاله شي
هغه ورځ به ستر سحر وي
چې دا ځمکه يو کاله[2] شي
په يولوی سين کې غرلی
چرې، چړ، لښتی، ويالـه شي

د کتاب حد ماتی مه شي
هره لاره چې تړي
چې د ژوند د خيره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هله ميشته وکا
لومړی غير چې وشړې
يا سړی ياد څړی شه
حق ناحق ولې ولړې

۱- ښيوه = دول- ښايسته والی، ۲- کاله = کوږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زېبناکیان چې لمینځ ورکړي
پرکښې به شي مړي
لوی آتیان لکه اوکره[1] کړي
د جنګ غر تېر به وي

○

ستور څار کوي دواره کسي
په څار لوکړل تنها کې
نړۍ وټ يې چرته بيامومد
بر د ستورو په دنيا کې

○

له کاروڼو او له شګو
سره زر وښکل کیږیکرو[2]
الوول حق وناحق دي
څنګ تر اوسه ستړکورو؟

○

د بوذر د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څومخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوکره د څاروو د خوړلو وروسته پاتې کېدونکې گیاه یا تیاښتې، ۲- کیږیکره کیږ کوونکي

جوړوي د ښېښو مېنې[1]
څېرکان خوښېبه کړوي
د وختونو په ناتار کې
چې یې وګوري د بړ[2] وي

○

د وجود نیستي بلا ده
پرې له ښو ختو مارکسان ژاړي
سر نیستي ده د نیش[3] "زه یم"
د وه نیستي کلیمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو
د صورت هسې د وړېږي
ولې "زه یم" یو توکیز[4] دی
یو توکیزی نه نړېږي

○

حیواني وجود د څه دی؟
د حجرو[5] الوولتیا ده
او حجرې د خاورین توکو
خپل ترمینځه اتحولتیا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نیش = ناشته - نیشت، ٤- یو توکیز = د یو توکی نه جوړ - چې کډو نیزه نه وي، ۵- حجره = Cells - ژوندینکی.

دا خاورینه واړه توکي
د بریښنکو غوښي دي
او بریښنکو ته چي ځیر شي
تشي ترقنده څپې دي

○

د ین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیخ
د ین ژوندون کاندی غورځانګه
مذهبونه یې چارمیخ

○

ګرلاسی کندوان یې ډک شول
چي جب جوب شول په خولوکي
ځارله هغو توریالیو
چي په ښېز دي سرخیړو[1] کي
غوره[2] ټوله دې په ځان بده
تش لمن که یې پسرلو کي
ساده ګوري ملغلري
ځسا ډنډوکو، خرخوړو کي

۱- سرخیړه = سرپړه ، ۲- غوره = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په ستورو کېږي

ته هم زاوره څه نېـږدې شې

څه ناوياته چاره وکړه

مېرنيه! په تلو تلو کې

○

ګوړيمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډه[2] وو دی

کړولی[3] چې د باز وي

په لولکو په شوغو دی

چې د برید اوږدغدی وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښايسته وي

هغه شرم د جرګو دی

چې ښسن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تيرو تورو بوړ[4]کی وُ

د بې ستړکو د کنډو[5] دی

۱- کوړيمار = داتمان د مخې په لویه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې)، د ننۍ ګې ویشتونکی ۲- مونډه = د مخې په لویه کې په بُت د تیلې خپې نه ښکته وچې کېږي لوښتی، ۳- کړولی = د ښکار ځيکولی، ښارلو د پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بوړ = زمری، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــــنده

څه دخوشو عقیــدو دی

بازداري يولـوی هــنر دی

ته په يو بیله[1] بازداري

چې نه لـري جــ ـ ب

په نامه باندې میشکاري[2]

تش غږ بازو وته ناست يې

څه که ځوی د لوی پلار يې

ته میږ ښکاره کړينې غـواړي

په بنه بڼه مــرداري

يې په تومنه له و يـارلو

خو په چاروکې د وياريې[3]

له قـرآن په غـیر هــذا

بې صلوٰة مونځ گـذاري

کله سرگريوان ته کــوز کړه

چې داولې دومره خواري؟

۱- بیله: د ښرمینې لاسمه چې د باز کښېنولو دپاره يې لاس ته اچوي، ۲- میشکار: بلزوان، ۳- ویار: شــرم.

چې ټول نه قرآني وي

دا سړي به شهسري[1] وي

دا تنزري تاروګي به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتي، دا انسټ[2] به

بیا ښنسترې آسماني وي

چې نومرې په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د ننن شخولې[4] او کاټې[5] به

صبا توري او توبري وي

په ونډوی[6] ځمکې د ننن به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولې، نه بېلتون وي

نه نها، نه زمایي وي

یو آدم، یو آدمتاله[7]

په کسن رنګ به یورنګي وي

۱- شهسري = سترسړي، ۲- پرېوتي انسټ = بوټي دی، ۳- آدمځی = دآدم زامن،
٤- شخوله = درسته، ٥- کاټي = تیکی، ٦- ونډوی = داسې حلال کړې څاروی چې پکې خلق برخې (ونډوی) ملستي وی، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې دځمکې ټول استوګني (ځمکزی یا آدم زی) راټول وی یا سره راټاله وي

آدمځوني[1] به يوکور وي

وران به کورکې کورکي وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسي[2] وي

نه مړيې نه به ښځېنتن وي

نه به غټې، نه به نرۍ وي

نه کاواک، نه به بې واک وي

چې الله به تپولواکې وي

تپولنوال به ټپولنوال له

رب، رحيم وي، اوولي وي

هم به يې کسب خالقي وي

هم توره[3] به يې رازقي وي

وي پاخون لکه يو تن به

يو تاله به مخښکي[4] وي

له ښتيځه ترلويديځه

به يوستره ورورولي وي

په حدونود کتاب کې

به دعقل خپل مخي[5] وي

۱- آدمځوني = ځمکه ، ۲- جسي = ورتيا = اهليت ، ۳- توره = قانون - توه - ترلي لاره - لاره ، ٤- مخښکي = مخکي تګ ، ۵- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به
تل تر تله غړځنګي وي
یو ځای به له ټولو
ټول له یوه به لوګي وي
له قبلو دې ګډو وړو
به یوه کعبه مونده[1] وي
له زړها اور اورکو به
د حق یو رڼایي وي
سرې ټول به سره سیال وي
په فطرت[2] به یې ستر واکي وي

ستا خیرې درست کائنات دی
ته لا کوز په خرخشو[3] یې
پولې پولې ده لا ځمکه
خپل تر مینځه په دښنو[4] یې
ژوند له تنه ګډونیز[5] دی
ته ځان ځانې به تر ځو یې

۱- مونده = راکسل ناوړه - د غوبل د مینځ غوځی، ۲- فطرت = نیچر - د بنیاد م نړیتر نور ټول کائنات ۳- خرخشې = جګړه، ٤- دښنه = دښمني، ٥- ګډونیز په ګډه هستیدونکی.

ځمکه یو کور ځکه نه شه
ته ترنن د کورکویې
یو کوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو یې
د یوې حجرې زیږنده
د حجرو په بیل کلو یې

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کاټولې
دا خواره واره قامونه
ستا مرام یو ورورولي ده
نه ملګري ملتونه
یو بیرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه
پدې ځمکې - آدمځوني
بیا بر سیر کا جنتونه

۱- کوړمه = کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

زول چاپیړ سور الوزي
ړړ ویزاره راپریوځي
له دې چې قندنا تاربه
هم پاخه ښځتې وځي

چې د ژوند ځله یې مړ شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوړ شي پرې دلوړو
اور په خوله ځوځې ما ځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه کېږ د کتاب کوره
د همه قامونو لر دی

1- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټيز قانون، 2- پارچاو = ړب - بند.

د زردارو په تېـرلـنې
دي ګټونکي په بايلـنې

د شته منو شته مني ده
د نيستمنو له نه بېښـنې

د مړو کوښي[1] جوړېږي
د تش بانو[2] له شـرمنې

د زردار مـانۍ ولاړې
د کارګر په تـنې پـلنې

د ډک[3] لاس سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمـنې[4]

بده ورځ د لـولنـګرو[5]
دازل نه دی ليکـنې

د باطل تېولنه پايـي
د مذهب په سروينځنې[6]

۱- کوښي = پيزار، ۲- تش بانې = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
٤ - ريمنه = خيرنه - خيچنه، ۵- لولنګر = بې ځمکې - چې ځمکه يا دوېتس نه لري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

ویکري تول که آذري غواړي
ښښتن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولو له
واره وختونه کلیمي غواړي
په تشو تیکو که کتي کیږي
دننګ ډکرلا شه حلمي غواړي
ویکړي تول سرقوي او پایي
حق دمیړه غوندي شي غواړي
ښکیلاکي عمر دخاروو دي ویکوري[1]
شوندې آدم به مخ کښي غواړي
دا باسین خونړي نیزاو چلي[2]
د جالیوانو سر هنګي غواړي
په هسک او تل دحقیقت لټول
تل سر ببري لیوني غواړي
چي د ښښتن لاره د بکولي شي هم
شوندا سي زين او هک سري غواړي

۱- ویکوري = خبردار، ۲- نیزاو چلي = سیلاب او چپې.

○

د هګ قامونو په خرخشوکې
وړه قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې تاتار کړي
کډې که ټولې زمرې ته تل شي
غښتلې مټې د ځان کلا ده
کمزورې مټې د ځان اجل شي
که سربېرې هوډیالې پاڅي
په ریږکو[1] به دا هګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې څار دی
چې د حق د لارې بېل دی
په دنیا په آخر خوار دی
یو ویاړلی د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر د وییار[2] دی

۱- ریږکی = کوچنی - وړوکی - ناشی، ۲- ویار = شرم - پیغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی

د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل «زړه» نارو زونکی

خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوری

ګل ورین هم تندر چار دی

په توله چې د ټول ژوند دی

حق، او ښکلی هغه کار دی

چې د خیر د آدمزاد دی

نو په خدای هغه مختار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې

شیخ ملی وي دا دوتري

آدمزاد به دوه تپې وي

لرې برې نورې لرې

د ټولنو د لرمون به

زرینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږه وږه - نقش -

۲- مختار = روېدار - دروند.

شي ځوړلي خلقي به

بې دولتي[1] ، يوه ځړي[2]

درپه درخاوري په سر به

پرکښې وي لولنګري

د ټولنو لوړ شور دا —

خپلو بدو له اشري

عقوبت په غړغنډو شي

چې دکيا[3] وي اورد سري

تاله تګ د ادم اړ دی

په يو ورځې برابري

چې پرې د رومي کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبري[4]

○

دا چې ځان خانتوړ[5] بولي

دا چې هر چېرته شمله دی

نيسمنان په کمنډ[6] نيسي

وايي سپک دی ارګجه دی

۱- بې دولت = چې دوله نه لري، ۲- يوه ځړی = چې يوازې وي، ۳- دکيا = چې لوګی کوي،
٤- مخبری = په بر مخ، ٥- خانتوړ = خان چې ترل پرانستل کوي چې د توری خان وي،
٦- کمنډ = کم ذات - کم اصل - کم سيال

PROPERTY OF ACKU 7990

له ازل، وا یې برېیال یو
نور په برخه شاګند[1] دي
دوی له مخ د خدای په رغ[2] دی
نور له پښنو یې زیږ نده دي!
کومه نوره یې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نیمګړي، نیم کوره دي؟
او په هره یو ستولنه
پړه، پرېوتي او روږه[3] دي!
که د اصل کړې پوښتنه
آدم زی ټول یو حجره دي
له یوې حجرې راغلي
قام، قبیل، ټپه ټپه دي
لوړ زور دی له زبېښاکه
شته په نیشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسۍ نه
وسمنی را زرغونه دي

۱- شاګنده = چې شايې لګېدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روږه = تباه.
٤- شته او نیش = شتمن او نیستمن، ۵- الوده = نښتي- اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

د فرعون د کور د ننه
په پاڅون آخر موسی (ع) شي
د باطلو ښاماران ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، ړیوکی ده
پرې قدم قدم روڼیږي
کلیمه هغه شهلیت[1] دی
چې ټول ژوند پرې جوتیږي

○

د آدم د شاه ځامنو
توری هر کله ژوندی دی
د وختونو په آسمان یې
په ځلا ستوری سپوږمی دی

○

د زړو پیړو کارونه — نه میړونه به بیا بیا کړي
شاه میړه کړي هغه چاري — چې پیړۍ پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت،

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کوڼاره چې دمه شي
هغه توري نېزې رنګ کړي
هو دیالی نېزه باز کوره
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې بلې تېرې ته
د رګی(۲) زمري غوځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې شنګ کړي
ننګ په حق با ندې کوونکی
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځنې واخلي
بیا ورپاشي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره ړپې د سترګوکې په ړک کړي
ځیرکان یې په لټون کې تر عمرونو سر غونډک کړي

۱- پلن سوری = په پسات پلن، ۲- رګی = پرهار ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړبنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدې ځانډره[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیرمخی[4] رغانه وي
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مړي هډ ایره وي

○

د بدلون پدې ناتار کې   هم یو زه یم «دې خوندي دی
که صورت دی یواړتیا ده   نو دا «زه یم» دی مونډي دی

۱- انجړبنجړ = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- ځانډره = هستر- فریم سکلیټ ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی.

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي
چې موندی یې وي اومړی[2]
دکچه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نورېږي
له هر زبرپړي[4] د هجرې نه
لکه ځان هسې رازېږي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که ستولنه
کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی — روزنګړی[5] د بدلون دی
دحجرو په کنج کې اوسي — او د سترګو تش الوون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
۴- زبرپړی = هغه څه چې زیب ول کوي، ۵- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویونکی.

ټول فطرت يې خوږي تاليزه[1]

آدم ئې جدا جدا وړي

د ځانې سود غم خوړونکې

له حق لارې پښې پښا وړي

چې په نور و خپله ويش کړي

خپلې برخې نه سيوا وړي

چې مشال نوروته جګ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه ښکلي

د خوړلو چې دعا وړي

چې له خپل ميوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تاليزه = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

د ژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي

د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي

کتابونه د بې ردجیل
سرزول او بې دول دي

د آدم نه د پېر یادکړي
د عمرونو هېرول دي

که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دی نیښکول[1] دي

که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دي لړول دي

په هر پېل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي

چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

۱- نېښکول = ورکول- په نیش لګول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سندان تندي به چرې کرونجې نشي
د رندو پلکو نو جوړ که پرې نانا روي

د مېړه نېستي يو څو ورځې نېستي وي
نه مېړونو شاعرې نېسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې همېش له
ښښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتي (۱) کېږي
ځان به وپوښتي چې داغرنګ بازدار وي

چې توره (۲) د حق ملانو (۳) خپلوي شوګ
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې وړله بويه
که رڼا يې لار ليدلو له پکار وي

درباب خواره دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه (٤) دې ويزار وي

۱- چتي = وړکوټې مرغۍ
۲- توره = قانون - لاره - منله
۳- حق ملا = دحق ملګری
٤- ميلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
ابا سین کله پښه نیسي له غور ځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغی شته دی
حقملان راپسته نه شي څنګ له جنګه
پوهکړي د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو[4] تر قلنګه
چې یې مټ د غلیمانو وي کتلی
نه ویرېږي یې له تشه ډنګه ډنګه
د مردۍ توره میدان کې لاسنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[1] توره له زنګه
پنځل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لاکوټې[2] خاورینه رنګه
چې یې جسم د تن په مورکو په پرواوري
خو د هغه ته وي کړنجې د جهان تنګه

۱- کاټي = تیکی - چړتون
۲- کوټې = د دانې کڅوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که

بیا په بل میدان بریښنا او تالندي که

چې د لوی څښتن د لاسو سره ښايي

شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که

په حجرو په جماتونو کې تورتم دی

د ډیوې غوندې لمبه دې په تندي که

د مېړه د خوی آواز له خلقو بېل وي

څوک به یې څنګه په ټولنه کې ګوندي که

چې د خپل عمل لاره[1] ستړې کړل

څوک به څنګ هغه وګړي راژوندي که

له غوجلې د ښارو و به څنګه وځي

چې په مینه مینه ښت ته غوړوندي که

چې یې وینې د نهورنې له چا نه وي

هغې پاڅې بې وسان په ډاګ ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغاړې
له خپل تنه پلوا[1]ښه شه
د ټپانده اباسین خپل
لکه غاړې په ساته شه
د کړېږ سختۍ په ځان کړه
پسته باز په الواته شه
په خپل ځان قید ونه کېږده
زرغونه شه او بیا شته شه
پولې راښکه، پانګي[2] کېږده
بیا په زغاښت لکه مېږه شه
د ښښتن دلارې مل شه
له ښښتن ځني لا[3]رغه شه
په ربیلوچې ورک نه شي
په لوښه[4] لکه واښه شه
دختیځ له الا الله
لا الله د پرېواته شه

۱- پلواښه = مرورې- پلکواښه، ۲- پانګي = مېړ- ډک- مرام
۳- لارغه = لرغونی- وړاندې، ٤- لوښه = خصلت- خوی

په ټولنو لیوګان ګډ دي
هروګړی لوی اوګړ(۱) دی
لولنګو څکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی
ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی
چې درنه ډله(۲) یې مله(۳) ده
د هغو سوی په سر دی
داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موړ، څوک یې نهر دی
هر ټولنه پانګه واله
د خان بدوله اشر دی
عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډکیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوګړ = اولاد، ۲- ډله = ګوند، ۳- مله = ملګري، ۴- ډکیا = لوګی.
کوونکی، ۵- سوسر = د ډېروسپیاکو اور چې نري نري لوګی کوي.

چې سپې راته ښکي بدې ښې
وا به نه خلي توري ځتې

په ګڅونو یې پسرلی شي
چې څوک ونغري سکروټې

خپله ګټه دئ نن څه ده ؟
چې ستایي د نیکه ګټې

د یوه ماته، باتي سوی
د تور ګټ سوی دیوټ یې

نه نښتر او نه چنار شوی
څه د تورو خاورو ځټ یې !

دا میدان د تېرو تورو
ستا مصري توري دي سمې

چونګ ایره یې پاتي شوي
وي انګار د درنې ستې

حق ننګیالو ته وریتېږي
د بې ننګ هرکله بتې

لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله یخې ګتې

خړې، ځکه شوې، خیالي نه شوې
د «لا» شی ځني شی نه شوې
د جسن ترغی نه نامینده
نل نچه شوی کنی نه شوې
تشه شخوله - خالي تیکی
بمبل توره، توبری نه شوې
له حجرې تر سړي راغلې
لاپه «زه یم» سړی نه شوې
له مذهب چې ملستل دی
لدې مړینې ژوندی نه شوې
انځاره کې چې دی پروت دی
هغه ستر آدم زی نه شوې
مبنګیری د رته آسمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شوې
هرآدم چې دی فرعون کړ
يې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره انځور- زړی- نقش
۲- ځانوکی = ځانواکی

د وګړو سالار پـړ دی
خر سواره چې شاهسواران کړي
د کوشو لارو کسو دري
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوګوشتان د اومو خښتو
سندان سري اتلان کړي
لوړ او کوز سره یو سیال کړي
اړوپیچ[1] واړه یو ځان کړي
چې سړي يې نه سړي کړل
ړاغوزار هغه بُتان کړي
د لالونو په ځلقولـو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدریږي
را د بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان ټول
پر ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غونډو پرته و.

په میروکې د ېرکلونه اټوکېږي
سره پیوینو د لاله یکې جوړه ده

ننګيالي دي چې د لوی څښتن په تارېږي
پوره ټکرې د نړۍ ټوله باره(۱) ده

ته تنزېږي، د نیاده د بازونو
د ېرۍ ځکه ژوندون دی اداره(۲) ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه ګوېږي
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوښايي(۳) په تپوروند دی، ښکارېږي
که نه يې نن هم پرته هغه دوګزه ده

دګزۍ غشي(٤) دي هر وخت په سر دي
په دیدوان(٥) باندې دې اره پره، وره ده

صبا را ښکه د شولان ګټو ته مټې
که دي نن ګټلي قام لره اوکره ده

۱- باره = مسئولیت - ذمه واری - پره ، ۲- اداره = وړانه - ګټې - لوټې ،
۳- هوښايي = ښکاري ، ٤- دګزی غشی = دورې پرې ګوزار ،
۵- دیدوان = شیش - څیرکوټه .

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کور هسې یې غار
لکه اوبن هسې یې سوري
لکه پښنه هسې پیزار
لکه باز هسې یې ماري
هسې باز لکه میشکار
لکه ږیره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
زَښه هومره ثومره کار
داوچت الوتو پانکې
دشهپرو په مقدار
د ډیوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوځار
د بې ننګه په رنګ دې نه وي
ننګيالي نه لري سار
چې د لارې اوبنکو نه وي
په هغو جوړ بې لار

لاپې ډېر وکړې ګاندي
یو منصور خېژي په دار
د بې متو وار څنډېږي
د مت دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلی
سورلنډی[1] شي کله ښکار
د اتیانوس باري وي
په ملغانو کرګمار[2]
کلیمان نه شو ټول عمر
له خدایي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربینونه[3]
مذهبیان د خپلې ماتې بیرغونه
د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب یې رواښته[5] کړیدي هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دي عبث دانځوونو کړاوونه.

۱- سورلنډی = ګیدړ، ۲- کرګمار = یوغردی، ۳- غربین = یو توپک،
٤- راتاندون = بیاراغبرګیدل، ۵- رواښته = وراسبته.

له مذهب يې چې تو دي وينې كتكل شوي
مسلمان بايلل ملكونه سنګرونه
له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي امتونه
د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډيوکی[2] دي دعلم د پوهنتونه
له مذهبه هک حلمی تول ريزکي شي
ريزکونه کله کېږي لوی کارونه
ټکی ټکی دکتاب نن هم هغه دی
خومذهب تري نه وښکلی دی ساهونه
چې تر څو دغه مذهب او داملا دی
وي تالابه د تالا قاموسونو خونه

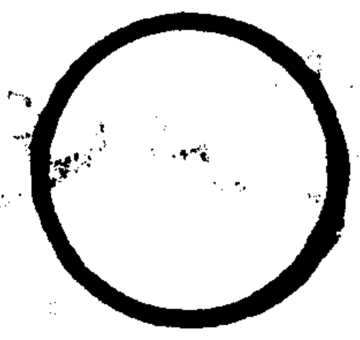

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل دځان ژغورنې
يوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غمنی
۲- ګل ډيوکی = دګل ډيوي

له فطرته دي پرده ده

له فطرت دي سرزوري ده

کليمه دي سرتوب دی

سرتوب دي سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کليمه بيا خلق ژوندي که

دا اله وار و وړ ستو شوي بيا لوړي که

دا چې خاوري يې له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود ځوڼي يې پړقندي که

ورونه ورونه سره غوښې په چاړه کړي

له ټولنيز ژوندونه وړکه ګوند ګونډي که

شاه ميړونه له زرګونو ستوروتېر شول

بېړې راښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې يې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کرېندي که

د پسرلي درنه وړځه شه په خوی کې

ځان وړښت، ګله بر ښينا او تالندي که

شاه څلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کوه و کاګیره تلل نه ده
د ایلتیانو(۱) کلي وړانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اوندي(۲) جوندي د دوپړک(۳) وي
دیکرنګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده
چوړکوړکان هم کړاولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي(۴) کران کړي
نو کلیمان یې تورنه نول زده
د آذرانو بتکورکي(۵) تشول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وړاني پیدا کوونکي، ۲- اوندي جوندي = مزغړوني چې غوښې ړمنې نه وي، ۳- دوپړک = دوړنګ - منافق، ٤- موزیکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړې ډک وي، ۵- بتکورکي = بتخانه.

دباتورپه څوشهپرو خپلولو
منګيرک او غليواز نه باتوريږي
ديو بُت په لړيدلو بُت غليمو!
سومناتونه په کعبوکې نه بدلېږي
له کيکره د نښتر پيوند خوړوکې
نښتر هيڅکله نښترنه پاتې کيږي
چې په پړوکو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژونديږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسوا وي
دغه سوي چنارونه نه تانديږي
د قرآن واړه رښتلي عقيدې نن
د مذهب په کتابونوکې ساهيږي
د تيرو سره ملستي بناپيرکئ نن
د رڼا په تتکي مرګئ ته ببريږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي پې سلامت يه
مرئيتوب نه ـ ملکيري د يزدان غواړي

ننګيالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنيا کې يو کار هم ناشوني نه دی
يو مخيزي[1] ځيګور ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نوري د آدم دي
ژوندانه نوی تفسير د قرآن غواړي

په لښکو د ليښتينکو کښتې نه شي
د ژوند ستونځې ميړني قهرمان غواړي

په يو ماره که کاوزشي، سود يې نه شي
چې ژوندي وي يا نوی ماري زمريان غواړي

۱- يومخيزی = چې مخ يې يو وي ـ د يوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلينز[1]
کراولي کړي، يرغلونه کوي

لوګينز[2]، اوريژه[3] که يې لاره نيسي
له الوت کله پرهيزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بريښ د ژوندي تومن غونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرنه ول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت يې ده لتې اړولې
د هسکو سترګو معاشونه کوي

عقل بهير کړ غوځنګې د شعور
وير ويراني ټول مذهبونه کوي

پياده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلينز = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګينز = د کانو ريځ يا نيبولا،
۳- اوريږه = هغه نيبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنگ، فطرت په ترڅ

تشي ځاندي وي، زور يې اوبه وي

عقل يې شل وي، هڅې يې کټه

په غتوکوري، ولې ړانده

نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي

اونه پرې ورانه که چرې نه وي

دخوا نمردانو دقط نه وځي

نه يې خواږه وي، نه يې تراخه وي

په نن په "زه يم" دوارو نيستمن شي

څوراک پخساک يې خواره او څښنه وي

په زاړه شنخوند کړي، نوی تری نه شي

نوی بريد و نه خود مېره وي

چې يې ړاغوند کړې واړه کړلي

ديو ګنجکي دا زر سبت نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلسوکینو دلپاره نه
اوړین ستوري راغونځیږي
ستورتلیزې سره هي لا
کائنات لا پراخیږي
که یو ستوری ورژیږي
نوی سل راوټوکیږي
د ښوندون زرغونېدو له
نوی ځمکی سادینیږي
چرته ښوند دی په بخښنچه
چرته کچ، چرته ځوانیږي
د زرها ستورو میرو کې
د ښوندون غبږی غزیږي
یوه ستا دا ځمکه نه ده
چې ساه دار پکې هستیږي
شنخرې ځمکې شکته بورته
ستورتلینوکې څرخیږي
هغه ځمکه ستا دوتردی
چې دې لاس وروسیږي

عقوبت به له دې ځمکې

درته کېږي په سر کېږي

د مېږونو ستورو بېړۍ دي

له سپوږمو ستورو تاوېږي

د يو نوي کوډلتون کې

د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنۍ به

ستورک زو ته ورسېږي

د ژوندون څومره رازونه

به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي(۱) پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې ګرځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستور برېښون شي

د اولس وینې نه ببېنونکي هله ورک شي
دربړیا(۲) اولس چې کله په پاڅون شي

دا و یارلي ځلي هسې ولاړ نه دي
د مړدي کارونه ډیر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي وړپوړي
قافله یو قدم مخکې د ښه وندون شي

که هرڅو مره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبې هر فارون شي

چنیشنې(۳) عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو ټول نه مړیستون(٤) شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،

۳- چنیشنې = چې چنا سکې پکې شوي وي، ٤- مړیستون = هدیره.

د دوړان په زلزلو غورځونو رارغړي

په شکلني ډېروکی څه له ویاړېږي

تلناوونه یي رواسته، موږ یې خوړلي

چاڼ کېږدی کي به ترڅو پوري اوسېږي

د پرنسبتر په چورلندو ځمکي له تللي

کچه ډېلي! په خپل خېږڅه غلطېږي

د سور سين چپې دمه وښکه له يادو

ای فرعونه! چې کليم ؑ پسې پاڅېږي

د ملخ ځانګ سړه دي ملاشوله دوه غبرګي

ته لا څې دا اَتي بارته لاندې کېږي

لاالٰه بتکور کوته سنګر پوکل دی

که مؤمن يي تر وروستي بت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بر وروړته د ګډو خپور لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټې راتلې نه شي
دوی د هرې سرخېرۍ[2] وتلي سر شي

د هر کور انغرۍ تودې تیاره شي ورکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې ورشي

له تونګه[3] د عیسی چې نمرۍ وخوري
که د ختو کوګوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو ځینې هم د بدر لیچور شي

۱- لړه کوز

۲- سرخېرۍ د جنګ غالي سرپه

۳- تونګ شکور

دغلیم د برید او چیغی[1] حاجت نشته
لاس تر کریو وچی پخپله سنګروال شي
دکور، قام بدخورمنځی[2] په ځان ناتاردی
په تیغه که باتوران وي تش پیخال[3] شي
تانک دکتي، د یرغل یې دلاس وځي
چې دچار اتلونکی توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
دروزلو چې څوک نه وي کوتي لال شي
جماتونه، مدرسې او چینې د پرشول
خوله چا هغه بانګونه د بلال شي

چې دخاورو له کالبوته
اوده «زه یم» بربین شي
په اجل باندې جل را شي
بنیادم و لار شي تلن شي

۱- چغه = اپه، ۲- بدخورمنځی = بې اتفاقي - اروپیچ، ۳- پیخال = د باتورغل - غرباز، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار.

دژوندون دغورځنګونو لوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی
د فطرت غیږه پرانستې ده هرچا ته
بُود هرچا هم په قدر د خپل توان دی
دا په تاده جوړه وي کاڼي که توره
خپور چاپیره د جنګړو واړه سامان دی
نیمګړتیا کړمې ټولې اړ په مټ دي
مټ کول د بنیاد موپوړ په ځان دی
چې یې زده د سورکو وینو کښېدی دي
د هوښۍ ډېڅه کمې پدې جهان دی
د باتور لمڅی دنیا ده بېله بېله
یو د ځوړې، بل د لوړې ویږی(۱) شاڼ دی
چې سرمزی د نوښت(۲) یې په لاس درکړ
د لوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- ویږی شاڼ = وړی انوونکی، ۲- نوښت = پیلات - ابتکار

چې د "زه یم" نټول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډې چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه یې چې یو مخ شي
"زه یم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لا ریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړې راخېژي په سوسر کې
د هوډې هڅې و باسي لارې غر کې

تور بریښنونه یې پخپله غماز کړشي
مېږه کله پټېدی شي په لښکر کې

"ستوروونا"(1) کړنې د ځمکې کړله ماته
ښځوي بیرغ د ستوروخپل دوتر کې

مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدی ځادر کې

زړې خوږه په یوماري ورپېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظر کې

مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وي سنګر کې

هره ونه خپله میوه نیسي
چامونډلې دي کروسکي په کیکر کې

۱- ستوروونا = (په وزن د مرجونا) د ستورو ښکاري

O

زړدار هغه کورکښان دي
چې ژوندي بنیادمان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سبه برسېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا ، څه دوتریان خوري
یو وَرې یې په شا پروت وي
بل شپې لښتې بارګیران خوري
د باطلو رواجو له ده —
په برمت یې بې کسان خوري
روایات راپا خېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان واره خپل ځان خوري

○

چې په منځ د هو ډیالوځي
لاړ يې خود کړ پي کړ پي وي

چې په څرخ باندې سورې شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځنې و نه ځي
نو هغه پښې اومې وي

له چپو چې انګوڅه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګ يې ژوندانه وي
د برم دکې يې شملې وي

چې دمه مجال يې نه وي
د هغو ناندرې کیلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که یو موټی بنې وي

چې وهې د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ژیانې يې تاو نه شي
نو هغه لیندې پرکې وي

چې وهي د تنکسي تـوري
په هغو کله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستور تېلينې
د ميړونو برآمـتي وي

د سر هنګو غور ځنګونه
د تاريخ زرزرينـې وي

د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لرې تونبې وي

چې منګل يې د زمرو وي
د هغو مارې سـ"ـکې وي

په راسمو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندې وي

پرناورې سنګر بايلي
وينې ستر کې پليتې وي

دورنګ تنبيتې کڼ پرې نه
چې د بدرتريسـې وي

د ميړونو لوی لاسونه
خپله تورې او بـلې وي

د ګيدړو په نصيب کې
د زمرو پاتې درنګې وي

Reserved -1

چې يې پښتې وي غزولې
د هغوړاکې سپېرې وي
چې له ژوندنه ماتې وخوري
زور يې تول په موسلې وي
د مرشراکو مسئلوکې
هم د مړو مرينې کيسې وي
کوښې هم ځان سره کوبکړي
چې يې خپلې پښې کړې وي
ديوړوغ دسيالۍ نه وي
د ژندو که پرکښې وي

○

قام دلې دلې تور و تور بربنش کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی
هر دلیت خپلې دلې ته سنه وايي
دغه دستور د دله بازۍ دی
پلویان راوړي ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د لېړه دی
چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
واړه هوا د دی ونده ونډه دی
کاواکه دروې واکمنې دلې
څوک يې د مخې د کاواکۍ دی
د "سلاغونده[4]" سیځلی لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = دیموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارلیمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونده = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر یې ننګ دی
واړه شروند یې د کتاب په رنګ کې رنګ دی

چیلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببیل توره د باطل سره په جنګ دی

د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري یې په نړۍ پوره قلنګ دی

هم د علم په دنیا یې بیرغ جګ دی
هم چاپېره یې د سینه سرپېتوب د ننګ دی

هم یې کته، هم یې مخ ملا وزی ورکړه
خپل پردی یې په نماځنه باندی زنګ دی

د زیارت خوږ دوته ناسته بې کتابه!
ستا کور بلاری ولایت د پلی لنګ دی

منکران په دلیلونو منکران دی
او مُلا د بې دلیل مذهب امام دی

روښان خیاله نه کافر دی، نه مومنکی
د تسپو سره ګرزوان یې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوهګړي تري تر هېبري، ځي په ډډه
چې ملا ور ښکاره کړي کوم اسلام دی
ليشتکی له ليشتکي مفکوري زېږي
ځان وګوره په جهان دي څومره سام دی
مذهبونه په کړي د نيسمـــانو
دښته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال يې ميرات دی
څه يې کچه ناروا دي
دي د ټولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
دا د الله د دوران سر دی
دوتريان چې په کړ با دي
د هغو لپچې تاوېږي
له پېرونه چې په غلا دي
له زما، له زمانې نه
پساتونه په دنيا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بند بنا

چې لـسـین تـرې لاس نیو کړي
شاه میـرونه د اِلاّ دي
امانت د اولیا دي
چې له تا ځنې سـوا دي

چې د حق او د باطل دغره راشي
د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي
چې توره[1] یې د بتانو لـر ول وي
خدای دې وکوماري ته هغه میړه شي
چې یې غل غدو له ویرې بلوسته کړي
په مور چلو د قام ویښ هغه لیمه شي
چې مرڅه واکې ولسونه پرې رغیږي
که یې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زرغنې زرغنې کوې چاقهومان ته
که ملا وتړې، هغه توریال به ته شي
غرونه غرونه واورې هله به شي ویلې
چې د نمرپشان پرې سورپه ایشبدڅ شي
چې یوه پلاړکنې ومانځي اولس تول
تربه هم د اولسیاسو په ولـه[2] شـي

۱- توره = دستور - قانون ، ۲- په ولـه = په دوړې - په بنه ورځ

چې ر شپېل دې په ر شه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شي

○

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جوش بیا پلوشېنې شولې

د سربښندنې کرامت وکوره
دا ژغو ږغېږې ګلورېنې شولې

د پلار خپړه دې کائنات د وار
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې

با تورزي خپله به راوزېږي وي
که دېروکې دې مابښینې[1] شولې

غراو راغه یې ښخ ملې ونیول
چې د زمرې ستر کې تندرېنې شولې

د تورانې لېونې کړېکې سره
ځانکې غرانګې سندرېنې شولې

چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرېنې شولې

۱- مابڼ = یوغر

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
او وله لوټي په پنډه کله پیدا کیږي
په خوږلن کي له بحر کو تو غړیدونکو
تر آسمان شړ به کوونکي او رتاند پسزیا
چي یې نو د تنې وچ ځیلي ړوستي شي
په کڼ و وږو شپېلونه راتو کیږي
د مذهب په کڼ خوږلو لختو لهړو
د سرسوري د قامونو نه جوړیږي
هیڅ ځلمي بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکو نه پوره کیږي

مړه یو کي مذهبونه
لا ړي نه شي رهنولي
د بوزرګ انقلابونه
آذر نه شي راوستلي

د ړوندون او بزدي کیسو له ‌ ‌ کائنات به چا نول وي
له موجود ځني پښتنا به ‌ ‌ تر لوکیزي پوري تلل وي

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان لره توزیز(۱) کړي
د کسرونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرګشته
د خلیل(۲) مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د هندو عقیدو بنا کې
انقلاب را برسېرن شي
د زړو خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له توله نې
د خدایانو ورکول کړي
نولو مړي د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کړي

○

کلیمان د فرعونانو
پاچایي هله غوزار کړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

د کلیم د درنې پرګې[1]
خلقې وي وارې زبرګې
هم یې کتبه، هم بخښنه
هم یې مت وي هم یې ستر ګې

○

چې د وخت ار ګړې کې
بچاې تېنګ لکه د غر و
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو سر و

○

۱- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره

ځې په تياره لاړ او اوړكو سره

عقل كه سقراط دی، بريالی نه شو

ګرېوې په لاس د پرشو كشالو سره

ستوځو د ژوندون له برمه پرې يستل

دل يې چې سپوږمۍ ستورې كړل پښو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډكه يې

لاړې كله ماركس، كله روسو سره

كله په يوې كله په بله ځې

دروې دې نيلي د بړبوكو سره

وينې اوښكې وچې شي لنبې كښېني

عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د كعبې درشله ونيسه

مل شه ای ځيركه كليم زو سره

آدم زی له مړئیتوب څني آزاد کا
د "مَا کانَ لِبَشَر"(۱) سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو ونزم تې راخېژي
د هغوما ښوکړ کچو خور بنیاد کا

د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شړی وړا ورځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قبدوشي کلیمه وایي
د دوران فرعونانو ته دې خدای را یاد کا

په لوخړو کلی پټ، په وینو ږوب دی
د کوچنی فکر سالار دې څه فساد کا

د مړي په ځای څښتن چې زور نیسی
د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لړګریوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاړه کند کچلول کا

لا اِلاّ چې یې توره شي د تهولـــني
هغې ږب به یرغلونه د منګــول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یّوتیه الله الکتاب ... ثم یقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورې تور برېښ دي تل راغلي

حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا

د پر قامونو نه دي غوندي او بو وړې

په سين غاړه له بار کيږ خوشی پر زول کا

رسيدلی په خپل «زه يم» شاه ميړونه

باچاهي زرغون د خاور وله کندول کا

دا کاني يوازې تېر و خلقو نه کړې

خلق او س هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سر پخواره دي

په پړ دو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

چې ځانکړي سود پسې پې شي وکړي

په تولنه کې سوراو و په غرغنده و شي

د شته منو شته مني چې خمار وکړي

انقلاب د نيسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدا رود سيالي شي

د زر داره تيپې دا کله پيرزه و شي

دو تريان د لو لنگو غمو نه نه خوري

له ليوه کله زره سوی د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغيږدى
اغيږ لې عقوبت په چاو ديږ و شـــي

الا مې د او بنستون د قلِ الْعَفْـو ؟
دوترونه چې ورو- ورو په کميږ و شي

هغه کار چې کليمانو ته اتـــال دى
هغه کله له مارکس اوله روسو شي

له دستور د باتورانو چې بې ډک دي
خود په جاله کې پيدا يې مسنګيرک دي

چې يې ژوند د خدائې لارې په لارو وي
هغې سيال دى، هم برخين هم په خپلو ک دي

د ميړونو لار د اکي آسماني لاره
مزغړوته لارې تل د دوړک دي

له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
څښتنان چې دلروکي د بتک دي

شپنکي کوره غرضونو شړمخان کړل
په برمته ارم په غوښود کنډک دي

د ننګيال وارث کارونه هـلي ځـلي
د نيمنو، بې اسرو په کومک دي

تور خنګلي[1] پرې برې راوړلی نه شي
چې د بدر، د حنین توري تر ملا دي

الاجي غوندې دانه راوړې یو ځای له
شاه ځلمي له شاه ځلموکه شا په شا دي

ننګیالي د سر زړه وکې د تور سرو
ننګیالي جګې شملې د اولیــا دي

فرعونان یې چې په مکر کوټ ښکار کړي
زړکول یې بیا کارونه د موسی ع دي

یو کتاب و چې امت پرې ټول راټول وو
یو کتاب دی، او لړوه[2] دوه اویــا دي

هر ډلیټ[3] د خپلې ډلې ډوزړې[4] وایي
او اې خلق حریان، چرته رښتیا دي!

۱- تورخنګلي = چې توره خنګل لري د باطل ځواکونه.
۲- لړوه = ګوندونه - ډلې.
۳- ډلیټ = د ډلې غړی.
٤- ډوزړه = ثنا - صفت.

د ژاړې(1) تنګسې کړنې کې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غنړېږي، او چتېږي
ژاړه خوړي او سمسورېږي

د زاړی وجود د خیر دی
چې پرې "زه يم" شيرازېږي

د وجود دنيا تاغير خوري
"زه يم" کله تاغيرېږي

د ښستن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسېږي

د زاړي ځاندره شي ړنګه
"زه يم" هر کله پائېږي

ډله د خداى ماتي خوړلې نه شي
څوک يې تړلې پرانستلې نه شي

توره به ستا د موزيکي توره وي
د ميړه توره پخېدلې نه شي

۱- ژاړه = (الکه واوژاړه) ماده - چې زيږ ول کوي - Matter

د ګیدړ برخې دي هر چا وخوړې
د زمري برخې څوک خوړلی نه شي
که بت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بیرغ د الاهو پېړي
څوک په سنګرې ورختلی نه شي
زمانه هر څومره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي
د غیرقامونو د کټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کښېنلی نه شي

د خیګونو[1] خاوندان چې اړو پېچ شي
رسوي به څوک جاله وایه ځکو در ته
ځاني سود چې مدعا شي د وګړو
بیا څوک اړوي بلرونه پردې ور ته
په زنارکې تسبې وپیلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چر ته!
د خلیل نوم د ثواب د پاره اخلي
ژوندانه دي بتول ناري وهي آذر ته

۱- خیګ = شناز

خدای دي توان د مېړنه یات دشا څلموکړي
چې په نره ورکېږي دي لوی غر ته
دکلیم د پرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیاوې چې دخدای ړسوي سر ته

○

بیا پېنوار د محمد(ص) په ویښو جب دی
دطائف خلقو دی تیږې بیا وروي
دا جنډې دکلیمې چې چرته ړپې
دادبدر له میدان راغلې ستسولې
دکعبې په توره کته لوظ کوونکو
دسرونو په بازو غاړې خلاصولې
صدقه د ویښو سرو دپښیالو ده
چې نن قام دخپلواکۍ خبرې کولې
دسمسور فصل رشه پیمانه کېږي
دتش تورکی پیانې کله چاکولې
سمندرې خیرې غوڅ کا خپلې غیږکې
که اوبه دالکه ورځې ختولې[1]
ساقي خُم ته دشا کاسه سره ناست دی
خوکه سترګې لیونو بیا وغړولې

۱ـ ختولې، چې دختو لهو ړکي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخه مه شه د توریال د مړدی توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه

د ښروندی مفکورې[1] خپله دومره څواک[2] وي
بې لښکرو کړي را لاندي هوادونه

انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربوړکي انقلابونه

یو بیرغ د محمد(ص) به تل رپاند وي
نور دښیلمی[3] دي بادوړي بیرغونه

هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
راژیږي نوراومه او پره رنګونه

سرچینه یې چې شي وچه، ډنداوې شي
په غوړمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه

د تاریخ په اوږدي پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- څواک = زور- قدرت،
۳- دښیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بردم- ډک،
۵- شناختې = خانزي

○

د هغو قامونو بڼه[1] د بدنې شي
چې لیندۍ یې د ځلمو شهوتې پرکې شي
چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
بچې د رڼې پګړې پلرینې یې ښنې ښنې[2] شي
لا شه تورې بنیادم تشې کاڼې شي
چې په برخې یې ژونده عقیدې شي
د شاډو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې یې جس د نوښتون ښمې ښمې شي
چم په چم دې له خاورینې ډیوې ګرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

○

کوچ شومڵې[3] سره بېل بېل کړي
زمانه د شړوند شاړېل کړي
د مېړه لاره یـــــــــوه وي
چې څه کاندي هغه تـــل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ریښې ریښې، ۳- شومڵې = تروې- شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي
په فرعون کاندې نسکوره
چې دستور د کلیم خپل کړي
دره یونیم په نیزه وړي
که آسونه ډېر تېښتل کړي
د بنې ورځې په تکل کې
خلق توري هم کالل کړي
د کالا کوترو ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

◯

د باتوران نوغي[2] دې خور کړ
درته دې پاتې تش پیخالونه
دلبه[3] مرداره څنډوې لاس کې
تش تېنوسان پرې کوي سود[4] ونه
د چتو ښکارې دو ګنزې نه کړې
هو نهايي ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = [illegible]یکیاولي دکتاب نوم، ۲- نوغی = اصل - نوغی خوروول - ښخ وړکول، ۳- دلبه = غوښنه - طمعه، ٤- سود = مینه

چې پرې اړې وي د باتوړانو

نه ښکاري هغه دنګ ښېسترونه

له خدای اګاه شول او نه له ځانه

طالبان وايي کوم کتابونه؟

غرابين زنګ شه، او توري پټې

پاتې ملا دي، يا يې بانګونه

○

وګړي کوره په غوږونو پرېږو

نمرې له يوبل ړاشوکول کړي

کارونه واړه دلاس سرې دي

څوک شي سکوندلی او څوک سکوندلکړي

دښته منانو د ينګان راپېدې دي

دنېسمانانو وندې ويشل کړي

يوپنجور هم خپل نوغې نه خوري

آدم لګيادی آدم خوړل کړي

څوک په خمڅو(۱) پسي ړانده شول

څوک په اوږمکو(۲) شوندو(۳) وهل کړي

۱- خمڅي = د نرو جوارو د وډې - خوار خواره، ۲- اوږمک = غوره زېره خوراکه - شاهي خواره، ۳- شوندو وهل = لکه څاروي چې په کياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لوحې نشته

څمکه وال ځمکې ته انغاړل کړي

دوړې تورغوښو د ووږې خېژي

خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلوا ړي

دا انقلاب دی، هم دا پکار دی

چې سپوږمۍ او پلي سره یو سیال کړي

هغه رښتینی کاروان سالار دی

وارته دې شړله زړغي زړغي کړي

نن را او چت شه هم نن دې وار دی

میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري

د عقله پلي پخپله ښکار دی

هر سړی ځانته ترخړه توبزي

یو څو مړه دی، نور ولس خوار دی

کلیمه وايي په شرنک یې نه دی

یو سراو بل سر عالم بې لار دی

د ننه په تن کې زړې زړغونه کا

بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بیلتون کله کډونه دی

کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي

د دوران کوڅړې خوره اوشه بدل

درناوي او سپکاوی په جسوار دی

ستا په لاس ده که کنې اوسې که نسل

نشه توره ګوری لار د کتنې نه ده

توریالیه! چې څونه شولې حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خوري

تیار خوړی د همه ولسیا غل

دیګرنګو ګونګل پاک وي تل له ویرې

درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وي چې کوچې ماهیوان بارکړ

اوس وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هر نظام کې

بنیادم له خپله ځایه راغورزن به یي

د ککوړي د سرې ټوکرې د پاره
آدم زوې بل آدم وته ټيټ ېږي
يو شتمن دی چې ټولنه کې ټولواک دی
نېستمنان خو په جغ شوي تل اوسېږي
د ناچارو کته باندې کښتوې باندې
د چارمنو کښتوي به ئې ګټي پخېږي
د بې وسو خولو په ترمو ښاخښکو
د وسدارو ماهي رنګ، خمې ډکېږي
د رناوي چې په موړي[1] یا په دوترو وي
لونګ به په کنجيکه خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غړېدې غړېدې اړي
په ظالم چې به لا ګله نسکور ېږي
په زوخره به ئې غورونه شي ټول ویلې
په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا
د ټولنې مدعا واره سرې دی

۱- موړي = پانګه،

په ټولنه ریزکی لوی قهرمان شي
بې ټولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې ټولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د ټولنې سره مل، دځان ښارن شه
چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې ټولنه یې باره[۱] دارتیا[۲] ناخلي
هر بنجخي خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي
دیوې کورمې خوتل یرانغری دی

دازغوله ویخه سترګې را ټوکیږي
د پسرلو لاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ځوېږي
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري دزړونو بت غلونه را نیسي
د مړو پیت پړک هم په تپچه وي

شرق ناتاریې دوختونو نیمه خواکړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتنی، ۲- ارتیا = ضرورت - نیکرتیا - کرمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي

ولسونه خو یې خوړ دي ارکجه وي

○

د ښنړي تخم کرونکي عقوبت وي برخه ښنده

خېز يې څه کړي چې نه مومي ځوګ يې وېژی له درست ونده

○

چې د عمال او ښروندانه دواړه ړکات شي

سر لوړي به دي هله په ولسات شي

چې نیستي د بیسمنانو نه غوښېږي

او ردي پوړي په داسې خیرخیرات شي

ولسونه په میړونو ښروندي اوسي

چې میړونه په نیش لګي، خود میرات شي

شریعت چې په اندول[1] دخپل وخت نه وي

عقیدې واړه ذکنتې لات منات شي

د ښروندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي

هغه ورک دی، چې پیرې یې په میرات[3] شي

چې یې منده نه له دین نه له سا دینه

د ښروندون خوابزه په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې او ښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غوږځنګ[1] ته دو رنګان ورښوځي
ځان دې پوهه په دې ټکي هر سالار کړي
تا بيا کرانه د بهر دغليم نه ده
کور غليمې په اتبار اتبار کوناره ار کړي
د دو رنګو[2] وي نظر په خپلو کټو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د هوږ وتو د بازار کړي
تا ته لاپې د ياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروند و ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلې يو مخيزکار کړي

۱- غوږځنګ ، تحريک - خوځند
۲- دو رنګ ، دو پرګ - دوه ژبې - منافق
۳- ليکه ، حساب

هم خپل جسم دی سړی توب خاورې ایرې کړی
د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښښتن توب د قدر وړ دی پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تربیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیږو ته چې لاس شي، سر سوری
ولې سود یې په کلونو د شرم شرم دی

با توران چې د کونترو ځای له راشي
ای ویږلو! نو هرو چا ودی د غه غم دی

دې توبلنو او دودونو لیشتکی کړ
کمزی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لېږ له عقله رنایې ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وي نړا من نه دي
نړا من هغه، چې فرعون یې وړکول کړي

۱- تربیمار: وهل ترل. ۲- نمریتار: د بل دودی ته ناست.

چې يې جسه وي جابروته ټيټيږي
چې جسه نه وي جابر رابغول کړي

چې د بل په سترګو ويني تول ړانده دي
روغ هغه چې يې پخپله څېړول کړي

نه سړي شو، چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي د شړوند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوته تيرول کړي

ډکې ډکې جولۍ خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې

ښاپيرک په توروڅخو سرښاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کې
ټپوسانو ځني غوره دی باشې

د دروغو، دناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پښې راټینګوي به يې مشمشي[1]

لا ليدلي يې بوربستر کې کليم[4] نه دی

څکه کړي فرعونان لا په نښې

دحق د وکه له خپل ځای رقولی نشي

دباطل دا شدتونه خرخشي[2]

اروپیچ چې له نقشې دکائنات وي

په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

جې دنړۍ ستر که وبريښي

غرونه واوري کاندی ويلي

حق بريال پرون هم نن دی

که يې ښتنه څوک په سيلي[3]

داوبو دمخ کیل نه دی

کليمه دکانې کيلي[4]

دنبستر دسيالی نه شوي

که په خبر شوي ډېري ډيلي[5]

۱- مشمشه= پروپاګنده= ډنډوره. ۲- خرخشې= جنګونه، ۳- سیلی= ملاتړ

٤- کیلی= کرښې، ٥- ډیله= یو واښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدخوګ بدونه نه وایي
خلق شوې داسې ایلې
چې رنځور باوړې[1] وکړي
پوچې شي د دارو هیلې
له پولاد اصیلې زړې
خړې نه زړې اصیلې
چې نښتر له برمه دروي
نه ټینګیږي په یونیلې

لکه کس کړې په ځان غاړې
هسې قام په ځان کانې[2] کړي
د هر چا تبر له تن دی
خپلې سپینې خپله پرې کړي
هر څوک قبر ځان له کني
هر څوک خپلې جنازې کړي
غلیان له کوره زړي
پلمه بازځه له پلمې کړي
هر څوک ځان ته تبې[3] سرې کړي
بیا یې ځان باندې سرې کړي

۱- باویرې = د نارو غې بیا تاند یدل، ۲- کانې = شندې - غاړې، ۳- تبې = د کمټې تبخی

خپل عمل بـري ښښـــن دی

خپل عمل په غاړه پـــرې کړي

څښتن ظلم تــېرې نه کړي

هرڅوک خپله د يوې مرې کړي

د فـرعون د کور له درنـده(۱)

کلـيان جګې ښــزې کړي

په مسـور(۲) و باتورنه رنګوي نوکې

د تنزيه و تودې وينې يې مسوروي

د ننګيال کړلي خښتي ، سمسوريږي

ميرې وارو اوسپينځري که سوسر(۳) وي

د دوران تابيا د هغه چا دوس ده

په غـ ښتنو شړوندون چې يې نظر وي

د تاريخ ټول زرزوي پرکونه ښيي

چې مدام د ننګيالو موټی لښکر وي

منکران به څو د حق د لارې تښتي

د هر يو لاره آخر پـدې خيبر وي

۱- درنده = غولی- جوّس .

۲- مسور = د نوکونو رنګ - نيل پالش ، ۳- سرسر = دوکيا ګېدونکی اور .

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غــور ځنګ
سوسر ونه پرې ایسپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

دکشر مشر فرق خوخود وی
ځښتن لومړۍ دی او ورپسې ته یې
د یونه کچ یې په نورو بـــــــره
هغه قچیره، ځواکمن مېړه یې
چې دی خویونه د هغه خپل کــړل
هله په ولې یې، هله به شته یې
ځکه دې غوره پخپل ســراخـــلي
د هغه مټ یې، د هغه کړه یې
د هغه مل یې، په زړه م بسیـــل یې
له سین زر غونه برېبوکېنی نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لاخبر نه یې

۱- غوره- تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

پەدرست عمرکې بوڼه[1] دی نەدەکړي
دادی بازدی وهندەاو دامیشکار یي
یوقدم لەخپلەځایەمخکې نەشوې
دکانهی غوڅکی یې ټول عمر پەلاریي
نەدی برید، نەدې ولجه، نەدی مښودشه
هسې لوټ[2] یې او دځمکې پەمخ باریي
څەکەځان پەسرومهرانوباندې نیسې
پەنظردصرافانوکټ بنګاریي
حج، موځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري يي، بُت ګزاریي
لږەپښنەونیسەفکرلەځان وکړه
چې داولې له همه قامونوخواریي
چې همدغه مذهبونه دې امساوي
لکه ړوندلەګړنګونوبەغوزاریي

دغلیمانوپەمسودونن
چې زنارونه وُ، هغه تسپې دي

۱- بوڼه = لومړی شکارکول، ۲- لوټ = بې هډوکوځاندره.

کتاب کښلی، باطله کړي

دکتاب مینځ نن هغه کیسي دي

انځور هم هغه خدائی انځور دی

ولې پرې شوي پوچ کښېدې دي

چې خلیلانو را ړنګ کړي دي

دامنیانو هغه کعبې دي

داچې یې نوم د کلیمو څېړي

چې ویخ یې کوړې بې کلیمې دي

دمذهب شروټې لیندې په لاس دي

څکه یې ویشتې تل مړوندې دي

چې حق نه نکي وه ځلمي وغشي

چې بې ننګي شوه ځلمي ډرمې دي

دباتورو دور تېر په دهر

لړزه ناسته یې په ځاله

دشوند برد[1] کي، راځي پیتي[2]

دنصیب لیک ته اتاله

چې نیستي په هستي مار[3] یا

څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالي، ۲- پیتي = وروستي، ۳- مارل = حسابول.

چې یې ټکره کلیمه ده
ولې نه دې ټول را تـــالـه؟

بازداري دې خپله ستایې
په دېوال له تش پېخـــالـه!!

په نزې باران پسخه شـي
اوم غـرڼ لوښې ګلاله!

د بل ګټې ته په طمـــع!
هیڅوک نه ګټي یې تالـه

خواږه برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر ټولنه که هرڅو ترخه ده

تیرې به وي ترهغې څلې څلې
چې دې دېوټ باندې ډیوه څومره ده

حُجره، جُمات کې یې رېښتیا وویل
له یو مغز نه ولسیا خپه ده

د رابیا کې بورجل ته ځان رسوه
که لار د سروغنو چاپه چاپه ده

د صبا لاره څوک ډب کولی نه شي
منمه دا وخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېړنی وویل
دا د بړنګ لارې لومړې کړېږ ده

ښه عمل «زه یم» ړغون کړي
بد عمل د «زه یم» ړنګ شي
چې په «زه یم» شهسړی(۱) شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخی شي دوړنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت دخاورو رنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسړی = سترسړی - لوی سړی.

کسبیده پرې ستا عمل دی
که دې "زه یم" سرانخوړ دی
شو سر هسکه دلې هوړې
چې په "زه یم" کې سمسور دی
چې څوانکه(۱) یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای دخبتې غم خوړکو!
خبته هم، خوښ وند څه نوردی
دې آدم، آدم په زه یم
بې له زه یم دا آخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سر یې ذات پوري پیغور دی

د مېړونو تېرو تورو چو رنګ یو رل
د اَتي په امبالې چې غوړمېدل
د هغو ښارو بنه الوزي
سر چپه چې جوړه باز ته نېغېدل

۱- څوانکه = دزړې یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کېږي.

دهغو په طبيلو خورونه رغبستي
چې له حق ځني ناحق ته اوړيدل
چې خوړلي سوګندونه يې دوفا وو
دار يې يښې په اوږو وګرځيدل
د ړندو کلي کې کراني خر ميږي وي
او لالونه په سوپيا کو خرڅيدل
دکليم په برخه دا رنګي مړژواک وُ
چې له واکه بې واکي ته پسخيدل

○

د ميړونو پولادي متې سنګر وي
تور بريښونه يې شملې دقام دسروي
په پوړونو دجمات خوبونه نه کړي
يرغلونه دباطل چې يې په سر وي
د ميړونو نغري کوندري شريک وي
شيخ ملي دوتري واړه يو دوتروي
مخوړونه ړاني هغه تومن دی
چې پرانستي يي په درستي نړۍ ور وي
د نهرم چينه به يې هم چرې تاندنه کړي
چې پخپله روستي ځبلي دنښتر وي

په نیزو کې یې د وړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالي د نمر خاته ختلي نمر وي
که د ینګان لري هر څو ستړي وزرې
لوې ماري د باتورو په ځیګر وي
چې کاسیر وي په پړونې کې بربنډ وي
حیا خپله حیانا کوله څـادر وي
پردې بد شي د کتوی خپلې نکولي(۱)
بدي کړوني خپلو بد وله اشـر وي
د میړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
یا د هیره تول ماړه یا تول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کُنجی(۲) لاس وي
په توده کې یک(۳) جلب وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د ښروند دستور او لاره
چې یو څو دې په وله(۴) وي   او د نورو برخه خواره

۱- نکولی = پخکړي - لمده بل، ۲- کنجی لاس = خپلو کې کلک لاسونه ورکړي.
۳- یک جلب = چې آسونه یې څنګ تر څنګه روان وي، ٤- په وله = ماړه - هوسا.

○

د مېړونو لار[۱] لومړي توري وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړ شي

د مېړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مېتې بهې راکا ني او نـ ـر شي

د قام مشرهم د قام په جامه بوټیه[۲]
چې ولس يې د شرېه وي، شرېور شي

نهانه که ببر شوی ابا سـین شي
شاه خلمي ورته پېنې بنجې کړي تور غر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغـه
نور خو هسې خلقي خوشې ککر شي

د سینا په دونهه پنډ توله سر ببری
دیوې دونهې ترخه یو تېبر شـي

برغو[۳] پوکړ وهه، د ننګ ورکا نغاري له
د اخواره واره بنجخې[٤] که لښکر شي

۱- لار = قانـون ، ۲- بـوټیه = پکار دی، ۳- برغـو = سنکر- تورم ،

٤- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوې بوټی سرغوته وائی .

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سرښېرې کې یې وتلي ننګیالي وي
په خپل کور کلي کې د هر خلق نامستو وي
حقملاڼ په ولسات کې نومیالي وي
چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي
کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي
که لوی شی دی هغه منه دابدالي دی
په دا څه که د چا توره ابدالي وي
په سومنات د غزا بین په خوله بانګ وایي
چې په ختنه کې یې ګډه بلالي رض وي

بازدارې پورې پېغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې ټپوسان شول
په ټولنه کې رښا پوښتنې رانغله
که وګړي ټول د سیلمې نه حاجیان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څوک کلیمان شول
چې دیوې یې ستا پلرینې واخستلې
د میړې له ځایه پورته شو آنتیان شول
د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول
زړه ریالی له خپلې مارې پرېشان شو
په داغه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اورد زړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي
تېره شلونه د ازغو که وي تل
د سترګو لاره څوک نیولی نه شي
د ګیدړانو په اور ړوکې چړې
د زمري غوړمب خطا کېدلی نه شي
چې شي لاس بري د فطرت په لاړو
په هغو چړک را پرېوتلی نه شي
د نن په ګټه چې یې سود کړېدی
د صبايي میدان ګټلی نه شي

چې له دې ځمکې پوره نه شوې نږدې
خبر د بل ږوي راوړلې نه شي
په شاه مېړه يې انګازه شوېده
که يې بنجخې نس ليدلی نه شي

چې د لېچو نه ور پيدا کړې توره دار شي
چې څنګېنې يې وترې نو هغه لار شي
چې وسلو منتو سره کليمه نه وي
که د غر پشان تومن وي تار پتار شي
له دستور د کائناته څنګ وځېتې
د کندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنيا لويه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لويې مېړانې شي کولې
چې د خېټې د غمونو نه وزګار شي
خوارې بويه خو په حقې لارې بويه
څرېک کله په خولو وينو چنار شي
ته پخپل بخرکې ولې ناويسا يې
هم بخرکې چې خوندي کړې سور انګار شي

شنه راستي د سروي هيچرې خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو تر پسمار شي

د باطل د وېر تيکي خو کليمه ده

له نيمګړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
ډېر قامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خو د ټکه سره تيغ نه وېړى کيږي
زېږي[1] ټول سمسور به د ل ځوخت ترمنځ کړي
تلوار کړندو! ديګ پسوار باندې تودېږي
پلويانو د روسوا ولينن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نوربېږي
بنسټونه د ړوندون په يوه حال وي
ادا بنې مګړ له وخت سره نوربېږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړوندانه ندى
خوار هغه دى چې يو لور ته ځنګزنېږي

په شونګار د اباسين چې شوي پورته
ولې چپ يې د ماڼکي سندره نه کړه

۱- زبږي = زړېږي.

تاړاکوئ دخزان ړنګوئ تېر شول
خود سړوې شنه جامه یې زړه نه کړه

چې ړښتیا ویل دکومو خولو توره وه
برپه داري یې له ړښتیا و بله نه کړه

راغلل ډېر انقلابونه دلې هوري
ولې درسته یوسالار کلیمه نه کړه

مېړنې په مېړني پسې لوګی شه
خو باطل سره توده یې سره نه کړه

تېروتړو، تهمتونو او خوږې هم
هیڅ کچه دپتیالو عقیده نه کړه

چې د سروونو پیاشې پکې ځلیږي
شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلیږي

سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په یوه هڅه نه ارزیږي

ککرې د کلیمانو وې تل هسکې
شکروري ککرې ورته ټیټیږي

حقملان له زمانې وې پیرې مخکې
خلق نورد زمانې په دود تېریږي

کلیمه د کائنات سره جنګړه دی

غل د رغل به له جنګ غالي پښا کیږي

نه دي خپله غاړه خلاصه په مړیه کا

دي نه مه ګوره چي کله صبا کیږي

د میړه له ستو پا ځه   د نا حق جهان نسکور کا

په چینجنو روستو ګړګو   بود هیره پوري اور کا

دا خدایان د تینګي نه دي   ولې نه ستر ګي د بوږ[1] کا

د قامونو ونډی ځمکه   د آدم تالیزه کور کا

دا د غوښو تش لوتونه   په حلقا د جسو نور کا

د ځښتن په ګنبد وکي

خپلي چاري دي انځور کا

په تیروتو رو برغنده ځي

ننګیالي ځي په خپل منده ځي

د میړه د خولـــــــو ونږم

د سپرلو له ګرده ونده ځي

---

۱. بور = نهري.

له ښښتنه چې هم غړ وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟
هغه پښې پرې کړې بويه
چې د خلقو په مرکه ځي
د تسپو خاوند ته خيردی
که ځي دار له ، لونه ځي
وسپينېزې ختې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنډه ځي
چې په څانګه کې پخه شي
هغه څمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي
څه يې ويره بيا له اوره
زړې مات وروکي کورکړي
شي همغاړي له شهکوره
په چرسو[2] به تر خو سود کړي
کائنات څنې پلن پسوره
د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ خت ، کميس ـ يمنۍ ، ۲ـ چرسو ، تنګ ځای

سرېخیره تل پائېږي

خیر دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کې

له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سیلاب غروېنه لړېږي

څه ارزښت دلې د خس دی

یو په لس، هم یو په سل دی

پیاوړی چې په جَس دی

د هوسو د غزالې[1] نه

دزمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سُرَډ[2] له

یو بڅری د اور بس دی

ګړندو پېړې ږ سیره ګل کړه

د مټه وُ کاروان پس دی

۱- غزاله = د هوسو سېل

۲- سرډ = یو واښه

زرداران خوري مدام غوښې
دخپل قام له کرکس
په درست قام یې لګولي
له پېړ و راسې کرکس
دوی دښمنين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږي دډب کاندی ولس ته
بیاکوی مانځه او دس
دبې وس ونډه کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس
د «لاتركضوا» وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

چې خټکوي ظالمان شي
سينه يخه دجهان شي
چې خدايان پرمخې پرېوځي
راوچت بنيادمان شي

چې ځانګړی دوتن ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښـو شي
د باطل بو رجل چې وران شي
زرداری کې ځانا ځـان وي
کلیمه کې ټول یو ځان شي

پدې شخړو پرګسـو کې
هم هغه ځلمی انځور دی
چې د ټول نوغی دخیره
همه چارو کې حقطور دی

پور په جسو شه بیا ګوره
چې یو تن ښنګه لښکر شي
د میړه له چارو بریښي
په تندی اخستی غر شي
هر د مخو برخېز تیا ده
چې خردک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پرې تل سحر شي

چې ژوندی وي د ښکار ځله

تو دې وینې خود شهپر شي

زمرین ګواښنه شاه ځلمو ته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دو رمې دي

څکه یې غشي بې پلې دي

چې له بازه چټو ته ناست دي

پیغالونه یې ولجې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاریانو په نښې دي

د بل مخه یې پټوله مخه

پړکني نه دي ژمې دي

د نمرود وسیلی وایي

له آذري عقیدې دي

چې نو مړي په سرو دي

د سرو تشي پښي دي

د باتور نخښې یې نشته

لا ملخی تولې جوثې دي

د یو شرق نرغملونه دي
داپڅې دومره اومې دي
پکې زه یم بوده نه شه
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی، زه یم   لکه حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یم   لم یلد ولم یولد دی

○

د هر ذرې په درون کې   د خپل ستر وجود انځور وي
تېغ، تنه ځانګې کلونه یې   هم کامونه په خپل لور وي

○

دیکرنکه برید مهرونه   نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لرنه دي   که ساره نه شي متونه
لمن څه چې ځادر خور کا   د سپرلي دیر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پراوې   ترون دي شخړې پراوونه
خونې خونې ستور تلیږي   تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېني   شي کوته به مزلونه
قدم تېز کړه، چې غرېږي   ستوره تلوکې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورکژونه بیلکونه

چې په يو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي
وړانګه کډه شي په وړانګې
ړا دبره نوي نمر شي
چې حجرې غښتلې پاخې
نو د هغې ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشير شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپینګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګوابش شي
نو څوځې نوې په سر شي
شهسواران چې یک ځلب شي
د برډونو(۱) لوی اختر شي
تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

---

(۱) برډونه = ولجې، مال، غنيمت.

د ژوند پېتې شي مخ لسوځي
چې شوګير تېره نشتر شي
چې ګټل بخښل تورې شي
بيا آدم جنت ته ورشي
چې دعقل سپاره وينښ شي
پوچ خدايان هله ړبرشي

○

د وجود تون زيږون دى   او د «زه يم» نوښتون دى
نوښتون کړه د ژوند تره   نوښت «زه يم» له پاخوڼ دى

○

يو غورځې دى اباسين دى   غروند غرونه دى يو ږنيز دى
يوه هڅه دى سپوږمۍ ده   يو ږغل دى ستوريتليز دى
له تش ستور لاس او چت شوى   اوس د هر غوره غوريز دى
ستا د توري له تکوره   کائنات تول سندريز دى
غره راغه دې له همته   ګل لمني ګل مخيز دى
لا د ژوند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سوړ کهيز دى

که د ښوند نقشونه د پردې
ته د واړه ښوندانځوري

نور ښوندون دې همه پلې
هم یې ته یې چې شهسوري

واړه توکي یو یو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طوري

د هوسې په سترګه د ننه
هم باتور کسې د بوري

د ذري په ځانده نمري
په قطره سمندر سپوري

ته په ځمکه کې آسمان یې
په سرو او بو کې اور یې

د لښې سره پیاځه[1] یې
لا شه تور، هم تکوري

چې راغوند شي موټې خاورې
کائنات شي چې ورخوري

د هجرو په ارونګه کې
له ظاهرلیده څه نوري

۱- پیاځه: د شاتو ډک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور یې

○

مفکورې به دوېرې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې
چې یې نن سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

○

په توتو کې زرغونه
دا دیوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دي
د خولو وینو رنګونه
د شاه متو الاهي یې
اسمانکه سنګرونه
کښېدې یې د کړاو دي
ویر سپېرلي شالیزارونه
د ناغوستو کوشوکیو یې
شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګړیزې
خوږې وکړې شولانونه
د عقلي مبنود ریښه یې
هڅوبونه، تهذیبونه

○

د ځلې د نرګس غونې دي
پسرلي یې تا نګه راتلې شي
په اړکه چاپېرپیال هم
انقلاب زرغونېدې شي
عکسمته پرګنو نه
مله د لارې تولیدې شي

میږه مل که د ښمنستن دی　　له ښمنستن مخکې کېدی شي
د تیرو ازغوله تخرګه　　نوی ژوند راشنه کېدی شي
د فرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی　　لا د پرلري له خپل ډګ دی
که په تومنه باتوران دي　　لا په چاروکې لوګ دي
فلسفیان یې هلک فکره　　لا له زړه یې بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې　　په یو ځمکه نمرتاوک دي
که خپلواکه د پرځان بولي　　چې یې ګوری لا بل وک دي
د شپانه ځاري لا نه زده　　شرمخان د خپل کندک دي
لا یې عقل د پرکچه دی　　لا په ډېر جهلونو کلک دي
د سربوره نغوتکو　　په لاسونو کې لینزک دي
زبېښناکیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته　　لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي　　لا دو چې ډېر خدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول　　چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسيح باخبري لا لند پاري مذهبيان شته
خليلان شروني کتري د آذر لا لښکريان شته
هر نوښت ته کفر وايي لا مخ ختمي زناريان شته
قلمونه په اور سوځي لا دعلم غليان شته
آدمتياله لا يو خوب دی لا دقام، خاوري بتان شته

سړيتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حيوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کيږي
د ښتن اود خپل زه يم
په اړيکو چې رسيږي
وخت به اخلي داحيوان چې
د سري په پښو پاځيږي
وخت به اخلي پوچ خدايان چې
د بريږي، نسکوريږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړيږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بيا تهيږي

د آدم په پاڅېدو كې
لا د دېرو پېرو څنډ دی
د دې دوو پښو ښاروی ته
لا په خټه كې لوی كولنډ دی

ته په ټول كائنات برېږي — خوله ځانه بې خبرېږي
ملغلره يې په زه يم — كه سيپۍ په تن بهرېږي
په يو څاڅكي كې توپان يې — په ذرې د ننه غرېږي
بر سېرنه كه لاكۍ ښكاري — چې په جس شي نو سره زرېږي
ستا توبرې توره دې "زه يم" — هم په "زه يم" ولجه ګرېږي
كه ورستی راغلی كاروان كې — خو د واړه كاروان سرېږي
مينځ هستۍ ته دې پام نه دی — د بهر هستۍ په چڅرېږي
لا نيمچه آدم يې څكه — لا د نيم ځان روزنګرېږي

انځاره كې حق ته تليه!
د ناحقو انځور ګرېږي

مفكورو پوچو او خوشو
كوچنی كړې آدم زی دې
كه يې ستر كتاب په لاس شي
د خښتن د برش سړی دی

○

الکتاب په ادم نزونـــــي
لا نزشودن آخرني دي
که هر څو مزه لرغوني دي
خو هر نن کې صباني دي

○

حق لا اوس هم نا ویلی
که ویلی د ننـدلې دي
فرعوني دي په خمار کې
نا زېږېږي کلیمې دي
چرګ پرېوتی سیلاب زوځي
نوح پلوی بې بېړې دي
د کعبې سپا یان جوت نه دي
آتیوان بیا په غدې دي
یو مذهب د کمتې نه دي
دالیندی واړه بې ژې دي
خلق خبتې د بتکور دي
ځکه ښځې آذرې دي
نا پوهې د هر وګـــړې
په وګړي په غدې دي

مفکوري پوچې نیمګړې
بېکیلکونه، تیزندۍ دی

چې خوندي دې کړوروړه شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جسې بابیلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوري
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیلؑ پـرې ته وېـتی
د بُتانو وهـندي شه
چا تونګ د اسمان وخـوړ
څوک ځغلا په ګرېندي شه

شوندانه تول یوځانـیز دی
که هر څومره ګـڼ رنګیز دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په سیو مخه
که هر توکی بل مخیز دی

په یو بم په زیر جار وځي
دا رباب که زرتاریز دی

لاړې لاړې یوشه لاره
تسل تلی، یوشه تلیز دی

ستورتلیز ستورتلیز کورکور
کائنات یوشه کوریز دی

پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې څیز دی

خو ځمکه زی په شونی تیاو
د همه شروند دتوزیز دی

په تنزومټ کیراو کړه
شیش بیا واخله ویږجهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
متی رابنکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وباسه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه
له تنګې نه پلن دامان ته
غوږ کمنه په لېنده کړه
بيا ورکښېوږه ښخ کمان ته
له سېرغودې د پرشوند وکړه
لاس کړه اوږد نمرړوبنان ته
پوهه بوځه څېړکتيا له
څېړکې راښکه ايمان ته
په نړۍ ورخوره پدو کې
ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC
Established
1979

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library